

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки

Навчальний рік 2023-2024

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ОРАТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти заочна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 23 «Соціальна робота»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 231 «Соціальна робота»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс 2-й

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
української мови, основ психології
та педагогіки

Протокол від
“28” червня 2022 року № 11

Завідувач кафедри
проф. Фоміна Л. В.

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

Протокол від
“31” серпня 2022 року № 1

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Фоміна Л. В., завідувачка кафедри, кандидат філологічних наук, професор.
2. Наливайко Н. А., викладач кафедри, кандидат педагогічних наук.

**ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ
ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ**

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Фоміна Людмила Володимирівна, завідувач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, кандидат філологічних наук, професор
Контактний тел.	(057) 707-72-30
Корпоративна пошта викладача	lv.fomina1@kntmu.edu.ua
Консультації очні	понеділок – 15:00-16:00 кафедра української мови, основ психології та педагогіки (просп. Науки, 4, головний корпус, 5-й поверх)
Локація	кафедра української мови, основ психології та педагогіки (просп. Науки, 4, головний корпус, 5-й поверх)
Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Наливайко Наталія Анатоліївна кандидат педагогічних наук викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)	Педагогіка співробітництва, цифрова педагогіка
Контактний тел.	+38 (096) 700-06-61
Корпоративна пошта викладача	na.nalyvaiko@kntmu.edu.ua
Консультації	понеділок 10.00-15.00, ауд. кафедри української мови, основ психології та педагогіки
Локація	кафедра української мови, основ психології та педагогіки (просп. Науки, 4, головний корпус, 5-й поверх)

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Ораторська майстерність» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Соціальна робота» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) для вищих медичних закладів України III – IV рівнів акредитації для спеціальності 231 «Соціальна робота», першого (бакалаврського) рівня, напрямку підготовки 23 «Соціальна робота».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Викладання риторики в Україні не починається, а відновлюється, оскільки з давніх часів в українській освітній системі риторика була однією з основних гуманітарних дисциплін, і ми маємо з тих часів риторів світового рівня, зокрема Києво-Могилянської риторичної школи.

Сучасна риторика як наука переконання засобами мови виходить далеко за межі публіцистичних промов. Вона набула широкого застосування в найрізноманітніших ситуаціях мовного спілкування як усього соціуму, так і окремих мовців.

Вибіркова дисципліна «Ораторська майстерність» спрямована на засвоєння здобувачами освіти цілісної риторичної парадигми культури як системи внутрішньо взаємопов'язаних і взаємозумовлених теоретичних і практичних компонентів.

Рушійною силою розвитку Української держави є формування потужного освітнього потенціалу нації, досягнення найвищої якості підготовки фахівців. Розв'язання цього завдання вимагає нової стратегії освіти, забезпечення психолого-педагогічної підготовки сучасного студента. Розробка освітніх стратегій, упровадження сучасних педагогічних технологій вимагає від майбутнього фахівця нових компетентностей, щоб бути спроможним до системного розгляду змін в освіті. Стратегічні завдання освіти зумовлюють потребу у формуванні інтересу майбутніх лікарів до набуття знань, потреби в постійному самовдосконаленні, усвідомленні необхідності навчатися протягом усього життя.

Навчальна дисципліна «Ораторська майстерність» передбачає вивчення історії риторики, становлення та розвиток ораторського мистецтва від найдавніших часів до сьогодення.

Силабус упорядкований із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації освітнього процесу вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є підвищення рівня мовленнєвої та комунікативної культурної майстерності здобувачами освіти, культура, етика та техніка мовлення, особливості

публічного виступу, специфіка академічного та наукового мовлення, принципи ораторської майстерності, застосування практичних прийомів ораторського впливу на аудиторію при роботі з пацієнтами.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Ораторська майстерність» – комплексна наука, тобто її місце – на стику, пересіченні (причому багаторівневому) ряду наук. Інакше кажучи, риторика начебто вбирає в себе з інших наук такі змістовні компоненти, які в системі визначають риторичку як науку про закони ефективної мисленнево-мовленневої діяльності. Риторика – це не просто сума різних змістовних компонентів, а наука, яка інтегрує в себе необхідні знання. Навчальна дисципліна «Ораторська майстерність» базується на філософії, філософії освіти, психології, логіки, педагогічній психології, психології та педагогіки вищої школи, етики, естетики.

Навчальна дисципліна належить до вибіркового дисциплін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з філософії, української мови, психології.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні гуманітарних і фахових дисциплін.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є надання знань щодо законів риторички як науки, глибоке та ґрунтовне вивчення здобувачами вищої освіти основ ораторської майстерності, риторичних умінь та навичок, елементів психологічного впливу на аудиторію

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: зміцнення поваги до державної мови, оволодіння фундаментальними систематизованими знаннями з основ риторички, засвоєння системи риторичних категорій; вироблення та вдосконалення культури та техніки мовлення; набуття навичками публічного виступу, лекторської роботи; вироблення власного ораторського стилю та стилю спілкування, сприяння підвищенню теоретичного усвідомлення студентами сутності риторички та міжособистісного спілкування.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування здобувачами освіти компетентностей:

інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН 18. Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

1.3.3. Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти **соціальних навичок (soft skills)**: комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна пилка), конфлікт менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

Здобувач вищої освіти у період навчання здобуває комунікативні навички, розвиває лідерські здібності, навчається брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язує педагогічні ситуації та конфлікти, вміє працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, має креативні підходи до вирішення завдання.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 23 «Соціальна робота»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 105	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		3-й або 4-й
Годин для денної форми навчання: Лекційні - 2 практичні – 8, самостійної роботи студента – 95	Освітній ступінь: другий (магістерський) рівень ОПП «Соціальна робота»	Лекції
		2 год.
		Практичні, семінарські
		8 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		95 год.
Індивідуальні завдання: год.		
Вид контролю: залік		

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Предмет риторики. Історія становлення та розвитку риторики. Ораторське мистецтво як соціальне явище. Оратор і аудиторія як психологічна система	2	Лекція-презентація
	Усього годин	2	

2.2.2 Семінарські заняття

Не передбачено навчальним планом

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Предмет риторики. Історія становлення та розвитку риторики.	2	розповідь, пояснення	усне опитування
2	Ораторське мистецтво як соціальне явище. Оратор і аудиторія як психологічна система	2	бесіда, презентація	фронтальне опитування
3	Основні категорії педагогічної риторики. Способи вдосконалювання професійних	2	бесіда, презентація	усне опитування

	характеристик голосу. Способи та прийоми мовного впливу на аудиторію.			
4	Підсумкова робота № 1	2	розповідь, пояснення	залік
	Усього годин	8		

2.2.4. Лабораторні заняття

Не передбачено навчальним планом

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Предмет риторики. Історія становлення та розвитку риторики.	18	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	усне опитування
2	Ораторське мистецтво як соціальне явище. Оратор і аудиторія як психологічна система	18	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	письмове опитування
3	Основні категорії педагогічної риторики.	18	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на	усне опитування,

			питання теми.	
4	Способи вдосконалювання професійних характеристик голосу	18	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	усне опитування
5	Способи та прийоми мовного впливу на аудиторію.	18	Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	усне опитування
6	Підсумкова робота № 1	5	Створення мультимедійної презентації.	виступ з доповіддю

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Для дисципліни, вивчення якої завершується у поточному семестрі та формою її контролю є залік, середній бал за ПНД викладачем кафедри переводиться у 200-бальну шкалу.

Залік для дисциплін - проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД (табл.2) та перевірку засвоєння всіх тем з дисципліни. Оцінка визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		

3.2. Питання до заліку

1. Предмет риторики.
2. Історія становлення та розвитку риторики.
3. Ораторське мистецтво як соціальне явище.
4. Оратор і аудиторія як психологічна система.
5. Основні категорії педагогічної риторики.
6. Стилiстичні ресурси переконуючого мовлення.
7. Способи вдосконалювання професійних характеристик голосу.
8. Способи та прийоми мовного впливу на аудиторію.
9. Функції ораторського мистецтва.
10. Взаємодія оратора й аудиторії.
11. Риторика й етика.
12. Роль студентського спілкування в загальній структурі професійної діяльності лікаря.
13. Специфіка студентського спілкування.
14. Шляхи удосконалення мовлення студента–медика.
15. Місце спілкування й мовлення в структурі студентської майстерності.
16. Бар'єри в спілкуванні.
17. Причини та психологічні механізми виникнення бар'єрів спілкування.
18. Значення риторики в сучасній культурі.
19. Види ораторської промови.
20. Вимоги до ораторської промови.
21. Структура публічної риторичної промови.
22. Ораторська промова, її роди й види.
23. Тактика оратора: принципи, способи й прийоми.
24. Правила побудови виступу.
25. Підготовка до виступу
26. Виникнення й основні етапи розвитку мистецтва публічної промови.
27. Основи техніки мовлення і виразного читання.
28. Ораторське мистецтво Демосфена.
29. Ораторське мистецтво Аристотеля.
30. Ораторське мистецтво Цицерона.
31. Сучасна риторика й неориторика.
32. Прийоми керування аудиторією.
33. Способи мовного впливу на аудиторію.
34. Прийоми мовного впливу на аудиторію.
35. Перспективи теорії риторики.

3.3. Контрольні питання

1. Яким є предмет риторики?.
2. Назвіть основні періоди становлення та розвитку риторики.
3. Доведіть, що ораторське мистецтво – соціальне явище.
4. Назвіть основні принципи взаємодії оратора з аудиторією.
5. Якими є основні категорії педагогічної риторики?

6. Якими є стилістичні ресурси переконуючого мовлення?
7. Як удосконалити професійні характеристики голосу?
8. Які способи та прийоми мовного впливу на аудиторію ви знаєте?
9. Назвіть функції ораторського мистецтва.
10. Як риторика пов'язана з етикою?
11. Якою є роль студентського спілкування в загальній структурі професійної діяльності лікаря?
12. Якими є шляхи удосконалення мовлення студента-медика?
13. Яке місце посідає спілкування й мовлення в структурі студентської майстерності?
14. Назвіть бар'єри в спілкуванні.
15. Якими є причини та психологічні механізми виникнення бар'єрів спілкування?
16. Якими є види ораторської промови?
17. Назвіть вимоги до ораторської промови.
18. Якою є структура публічної риторичної промови?
19. Ораторська промова, її роди й види.
20. Схарактеризуйте правила побудови виступу.
21. Як готуватися до виступу?
22. Схарактеризуйте ораторське мистецтво Демосфена.
23. Схарактеризуйте ораторське мистецтво Аристотеля.
24. Схарактеризуйте ораторське мистецтво Цицерона.
25. Схарактеризуйте сучасну риторику й неориторику.
26. Якими є прийоми керування аудиторією?
27. Якими є способи мовного впливу на аудиторію?
28. Які прийоми мовного впливу на аудиторію ви знаєте?

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

Не передбачено навчальним планом.

3.5. Правила оскарження оцінки

Відповідно до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти Харківського національного медичного університету», затверджено наказом ХНМУ від 30.09.2020 №252

Посилання:

https://knmu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

(система вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни, зокрема реакція викладача на невчасно виконані завдання, пропущені заняття, поведінку в аудиторії, вимог щодо

медичного одягу, тощо, окремо зазначити доступність та умови навчання для осіб з особливими освітніми потребами).

Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть усі практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **практичного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до викладача/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливості та неупередженості,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли особистість уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах із предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як ним користуватися тощо

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – у цьому випадку необхідне медичне підтвердження); - палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бондаренко Г. Л. Історія педагогічної риторики : [навч. посіб.] / Геннадій Бондаренко. – К. : Персонал, 2012. – 276 с.
2. Волкова Н. В. Професійно-педагогічна комунікація : [навч. посіб.] / Н. В. Волкова. – К. : Академія, 2016. – 256 с.

3. Мацько Л. І. Риторика : [навч. посіб.] / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – [2-е вид., стер.]. – К. : Вища шк., 2006. – 311 с.
4. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс учителя-словесника: [монографія] / А. В. Нікітіна. – К. : Ленвіт, 2013. – 338 с.
5. Пінчук Ю. В. Риторика, культура та техніка мовлення колекційного педагога : [навч. посіб.] / Ю. В. Пінчук. – К. : КНТ, 2015. – 160 с.
6. Сучасна педагогічна риторика: теорія, практика, між предметні зв'язки : [зб. наук. праць за матеріалами наук. семінару] ; за ред. Т. А. Космеди. – Львів : ПАІС, 2007. – 267 с.

Допоміжна література

1. Методика навчання риторики в школі : [навч. посіб.] / Автор укладач В. А. Нищета. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 200 с.
2. Палиця Г. Метамова педагогічної риторики як актуальна проблема комунікативної лінгвістики / Г. С. Палиця // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. – С. 107-111. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>
3. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі : [навч. посіб.] / О. М. Горошкіна, С. О. Караман, З. П. Бакум та ін. ; за ред. О. М. Горошкіної, С. О. Карамана. – К. : АКМЕ ГРУП, 2015. – 250 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net
6. www.r2u.org.ua

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-poglyyv_dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами
ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx